

ПРО МІНІМАЛЬНИЙ СТАТУТНИЙ ФОНД НЕВЕЛИКИХ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Шірінян Л. В.^{1,2}, Шірінян А. С.³

¹ Черкаський державний бізнес-коледж,
18028, м. Черкаси, вул. Енгельса 243, E-mail: shirinyan@phys.cdu.edu.ua)

² Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна
Україна, 61077, м. Харків, вул. Мироносицька, 1

³ Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького.
(Україна, 18017 Черкаси 17, бульв. Шевченка 81, E-mail: shirinyan@phys.cdu.edu.ua)

Анотація

У роботі досліджено розмір мінімального статутного фонду як одного із найголовніших показників фінансової стійкості страхової компанії. Запропоновано замінити фіксовані розміри мінімальних статутних фондів страхових компаній на динамічні розміри, які пропорційні кількості договорів і які залежатимуть від виду діяльності, ступеню ризику. Показана методика визначення мінімального статутного капіталу для страховиків, що займаються видами страхування іншими, ніж страхування життя.

Аннотация

В работе исследован размер минимального уставного фонда как одного из самых главных показателей финансовой устойчивости страховой компании. Предложено заменить фиксированную величину минимального уставного капитала страховой компании на динамические величины, пропорционально количеству договоров и степени риска, соответствующего виду деятельности. Представлена методика определения минимального уставного капитала для страховщиков, которые занимаются рисковыми видами страхования, кроме страхования жизни.

Abstract

The value of minimal founding capital as one of the most important indicator of financial stability of insurance companies is investigated. It is offered to change the fixed values of minimal founding capital, imposed by the Law of Ukraine "On Insurance", by the dynamic variable values must be calculated in accordance with the number of agreements, types of insurance, degree of risk. The corresponding analysis is made for small insurance companies doing business with the risk insurance except life insurance.

Шірінян Л. В.^{1,2}, Шірінян А. С.³

ПРО МІНІМАЛЬНИЙ СТАТУТНИЙ ФОНД НЕВЕЛИКИХ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

1. ВСТУП

Актуальність. В останні роки відбувається поступовий процес становлення страхового ринку. Страховий ринок – особлива форма фінансових відносин, де об’єктом купівлі-продажу виступає специфічний товар – страховий захист. У цих умовах підвищуються вимоги до фінансової надійності страхової компанії. Отже, актуальною є задача аналізу таких головних чинників, які забезпечують надійність страхової компанії.

Визначення ролі цих складових у забезпеченні фінансової надійності страхової компанії потребує накопичення достатнього досвіду та вдосконалення ряду методичних питань.

Аналіз та розробка питань розвитку страхування були зроблені такими українськими вченими як В. Д. Базилевич, О. Д. Василик, О. Д. Заруба, С. С. Осадець. Належне місце в розробці цієї проблеми займають роботи російських вчених А. І. Рейтмана, В. В. Шахова, А. А. Гвозденка, Л. А. Орланюк-Малицької та західних вчених Д. Бленда, Р. Кілна, Дж. Кілбі, Дж. Мішеля, Д. Хервада, Д. Хемптона та ін.

В той же час в Україні майже немає досліджень, спеціально присвячених проблемам фінансової надійності страхової компанії та методам її стабілізації. Саме наукова та практична значимість указаних питань, недостатня увага щодо комплексної оцінки фінансового стану страхової компанії обумовили вибір напрямку нашого дослідження.

Постановка задачі. Фінансовий стан страхової компанії залежить від факторів фінансового стану (параметрів стану) і може бути виражений за допомогою показників діяльності. Одним з таких основних показників діяльності є наявність оплаченого й оптимального статутного фонду.

Тому в роботі ставилася задача дослідження статутного фонду як одного із найголовніших показників фінансової стійкості страхової компанії.

Відповідно до закону “Про внесення змін до Закону України “Про страхування” (прийнятому в 2001 році) мінімальний розмір статутного фонду для страховиків, що займаються видами страхування іншими, ніж страхування життя, повинен зрости до одного мільйона євро. Розмір статутного фонду страховиків, що займаються страхуванням життя, повинен збільшитися до півтора мільйона євро¹.

¹ Закон України “Про внесення змін до закону України “Про страхування” // “Голос України” №207 (2707), 2001, с. 10–13.

Як показує вітчизняна практика, впровадження зарубіжних ринкових механізмів в перехідній економіці не забезпечує очікуваних результатів і слід шукати власні механізми розв'язання проблеми.

На думку авторів, вітчизняний закон у частині визначення мінімального власного капіталу, хоч і підвищує вимоги до страховиків, проте не дозволяє цілком захистити громадян України від різних факторів ризику. Це пов'язано, у першу чергу, з тим, що масштаби приватного страхового сектора, що заміняє державні програми або доповнює їх, істотно зменшаться в результаті вступу в дію вищезгаданого закону в 2004 році. (У першу чергу, йдеться про зменшення кількості страхових організацій.) У той же час, чим більше в країні конкуруючих страхових організацій, тим вищий рівень страхових пропозицій і якість страхових послуг.

Тому існує регулювання діяльності страховиків неминуче відобразиться на їхньому фінансовому становищі і може змінити ціни (підвищити) і послуги, які пропонують страхові компанії України. Іншими словами, існує небезпека зменшення конкуренції і навіть, можливо, монополізації ринку страхування в Україні. Звичайно ж, ми розуміємо, що державне регулювання страхової галузі повинне бути спрямоване на захист споживачів і всієї галузі від неплатоспроможності. Саме цю задачу і намагається вирішити вищезгаданий закон. Однак, при цьому повинні забезпечуватися: 1) доступність страхування всім, кому потрібні страхові послуги; 2) можливість справедливого отримання їх за розумними цінами. Останні дві умови, на наш погляд, вищезгаданий закон ставить під сумнів.

Тому в даній роботі ми пропонуємо новий, інший підхід до вимог страхових компаній. Власне, пропонується замінити фіксовані розміри мінімальних статутних фондів на динамічні розміри, які пропорційні кількості договорів і які залежатимуть від виду діяльності, ступеню ризику. Відповідна методика буде представлена на спрощеній моделі малої страхової компанії (див. далі).

Страхування, як і будь-який бізнес, стає вигідним і працює на повну потужність тільки після подолання “бар'єра” страхування, після нагромадження визначеної критичної маси капіталу. Вплив такого бар'єра на фінансову діяльність страхових компаній буде обговорюватися в даній публікації. Тому, ми спробуємо дати відповідь на питання:

1. Чи можуть існувати на ринку страхові компанії з малим статутним фондом? (Далі такі компанії будемо називати невеликими).
2. Якщо так, то яким чином можна простежити за їхньою діяльністю і вимагати, щоб вони гарантували взяті на себе зобов'язання? Які умови платоспроможності таких компаній?

Ми розглянемо малу страхову компанію, що не займається страхуванням життя. Наші наступні міркування і пропозиції можуть мати місце тільки для страховиків, що займаються видами страхування іншими, ніж страхування життя.

Стаття умовно розділена на чотири частини. У розділі 2 приводяться загальноприйняті правила визначення страхового тарифу з ризикових видів страхування та розглядається умова прибуткової страхової діяльності. У розділі 3 показана методика визначення мінімального статутного капіталу для малої страхової компанії. Розділ 4 містить висновки і перспективи дослідження.

2. ЗАГАЛЬНІ ЗАУВАЖЕННЯ

2.1. Загальні зауваження про величину тарифу. Як відомо, для видів страхування інших, ніж страхування життя, нетто-тариф складається з основної нетто-ставки T_o і ризикової надбавки T_p : $T_H = T_o + T_p$. При наявній статистиці основна нетто-ставка T_o відповідає середнім очікуваним виплатам і являє собою відношення середньої виплати S_B до середньої страхової суми S , помножене на імовірність настання страхової події q . Імовірність страхової події являє собою відношення середнього числа страхових випадків M до загального числа договорів страхування N . Тому тариф: $T_o = \frac{S_B}{S} q = \frac{S_B}{S} \cdot \frac{M}{N}$. Тут тариф визначений на одну гривню.

Ризикова надбавка T_p враховує, що статистика з прийнятих на страхування ризикам може відрізнитися від статистики подій у процесі роботи самої страхової компанії. Тому її можна

записати як $T_p = T_o \cdot \alpha(\gamma) \cdot \sqrt{\frac{1,44}{N \cdot q} [1 - q]}$, де $\alpha(\gamma)$ - коефіцієнт, який залежить від гарантії

безпеки γ і може бути взятий з таблиці 1.

Таблиця 1. Коефіцієнт $\alpha(\gamma)$, що залежить від гарантії безпеки γ .

$\alpha(\gamma)$	1.0	1.3	1.645	2.0	3.0
γ	0.84	0.90	0.95	0.98	0.9986

Таким чином, загальна нетто-ставка може бути записана у вигляді:

$$T_H = T_o \cdot \left(1 + \alpha(\gamma) \cdot \sqrt{\frac{1,44}{N \cdot q} [1 - q]} \right) \quad (1)$$

Згідно з формулою (1) величина T_n являє собою функцію трьох незалежних змінних $q, \alpha(\gamma), N$ ($T_n = T_n(q, \alpha(\gamma), N)$). Основні властивості й особливості функції T_n були досліджені авторами в роботі². Для наступного аналізу важливо, що $T_n > T_0$.

2.2. Прибутковість страхової діяльності. Для спрощення розрахунків розглянемо страховий портфель однотипних договорів. Нехай укладено N договорів страхування, імовірність яких q . Визначимо нетто-премію від цих договорів (далі як внески V_c): $V_c = S \cdot N \cdot T_n$. Страхові виплати (V_p) будуть являти собою добуток середньої виплати S_B і числа страхових випадків M : $V_p = M \cdot S_B = q \cdot N \cdot S_B$.

Для прибуткової роботи звичайної страхової організації повинна виконуватися нерівність: Брутто-премії + Доход від інвестицій \geq Виплати + Витрати, яка може бути записана інакше: Нетто-премії + Навантаження + Доход від інвестицій \geq Виплати + Витрати. Для малої страхової компанії доход від інвестицій може бути прирівняний до нуля (розмір доходу через короткостроковість вкладень малий і може не враховуватися). Можна представити останню нерівність у вигляді системи: Нетто-премії \geq Виплати ($V_c \geq V_p$); Навантаження \geq Витрати.

Перша нерівність $V_c \geq V_p$ може бути переписаною як $S \cdot N \cdot T_n \geq q \cdot N \cdot S_B$ або як $T_n \geq q \cdot S_B / S$, або $T_n \geq T_0$. Останнє є умовою вигідної роботи страховика при наявності договорів страхування і страхових надходжень. Як бачимо, умова $V_c \geq V_p$ виконується в страхуванні шляхом завдання правильного тарифу відповідно до формули (1).

У критичній ситуації необхідно, щоб статутний капітал (далі K) дозволяв страховикові відповідати за своїми обов'язками, тобто щоб виконувалася нерівність $K + V_c - V_p \geq 0$ з високим ступенем імовірності P :

$$P(K + V_c - V_p \geq 0) = \gamma. \quad (2)$$

На страховому ринку величина γ є пропуском для страхових компаній на ринок. (Наскільки відомо авторам, на українському ринку $\gamma = 0.96$).

² Шірінян Л. В., Шірінян А. С. Вплив динаміки тарифу на фінансову стійкість страхових компаній // Фінанси України. – 2004. - №4.

У загальному випадку така імовірнісна задача (2) з урахуванням впливу усіх факторів стану є не вирішеною. Замість такої імовірнісної задачі розглянемо еквівалентну задачу визначення мінімального значення статутного капіталу $K=K_{\min}$ у нашій спрощеній моделі для малої страхової компанії. Нашою метою буде визначення такого мінімального статутного капіталу, коли буде виконуватися умова $K_{\min}+V_c=V_p$ із високим ступенем гарантії.

3. РОЗМІР МІНІМАЛЬНОГО СТАТУТНОГО ФОНДУ МАЛОЇ КОМПАНІЇ

Як відомо платоспроможність страхових компаній забезпечується до початку діяльності сплаченою часткою статутного капіталу, а під час діяльності - також ще резервним та гарантійним фондами, технічними резервами, резервом платоспроможності (перевищенням фактичного запасу платоспроможності над розрахунковим нормативним запасом платоспроможності).

З цих позицій, останню рівність $K_{\min}+V_c=V_p$ у випадку малої страхової компанії треба замінити більш строгою умовою $K_{\min}>V_p$ ($V_c=0$). Це пояснюється, по-перше, бажанням визначити умов платоспроможності у будь-яких несприятливих для страховика випадках. По-друге, припустимо, що страховик працює за схемою, коли договір набуває чинності ще до одержання першого страхового платежу.

Стаття 18 Закону України “Про страхування” дозволяє такі випадки тоді, коли це окремо передбачено договором страхування. В сучасній практиці такі випадки є виключенням. Окрім того, по договорах з високим ступенем ризику страховики намагаються не розстрочувати внесення премій. Однак, з точки зору регулювання ми повинні дослідити всі законодавчо можливі ситуації, виявити критичні умови і передбачити негативні наслідки обставин.

Тобто існує імовірність того, що страховий випадок встигне відбутися ще до того, як будуть сплачені повністю (або частково) внески. Тоді умова $K_{\min}+V_c-V_p>0$ стане $K_{\min}>V_p$. Таким чином, необхідно вибрати максимальне значення із усіх мінімально припустимих для K_{\min} . З точки зору математичних розрахунків маємо задачу на $\max \min K$.

Наступний аналіз можна умовно розділити на випадки з великою кількістю договорів, коли компанії можна використовувати дані статистики як інших джерел, так і свої власні, і випадки з малим числом договорів, коли свої дані ще відсутні.

3.1. Велика кількість договорів. Якщо випадкова величина $V_p = M \cdot S_B$ (або M) - розподілена біноміально, то при великому числі однотипних договорів (≥ 100) біноміальний розподіл прагне до нормального, котрий є неперервним і для якого відхилення від середнього значення знаходиться в межах трьох дисперсій з імовірністю 0.96 (так зване правило 'трьох сигм'). Імовірність виплаті виявитися в межах відхилення від середніх виплат для нормального розподілу визначається функцією Лапласа. Окрім того, відомо, що ця імовірність дорівнює 100% для величини 5 "сигм" (дисперсій) і більше. Тому прийнемо можливе відхилення виплат від величини середньої виплати рівним 5 дисперсій. Дисперсія σ біноміально розподіленої величини визначається згідно: $\sigma^2 = N \cdot p \cdot q$, де $p = 1 - q$ - імовірність того, що подія (страховий випадок) не відбудеться. Середнє число страхових подій, що відбуваються, дорівнює M . Максимальна можлива кількість подій (максимальне відхилення від середнього) визначиться $M_{\max} = M + 5 \cdot \sigma = M + 5 \cdot \sqrt{N \cdot p \cdot q}$. У свою чергу, можна прийняти максимальні виплати визначеними за формулою $V_{p_{\max}} = S_B (M + 5 \cdot \sigma) = S_B (M + 5 \cdot \sqrt{N \cdot p \cdot q})$. Таким чином, умова платоспроможності $K_{\min} \geq V_{p_{\max}}$ переписеться

$$K_{\min} \geq S_B (M + 5 \cdot \sqrt{N \cdot p \cdot q}) .$$

На нашу думку, остання умова може бути коректно покращена з точки зору регулювання платоспроможності страховика. В принципі, це можна з'ясувати двома шляхами: (А) аналізом величини S_B ; (Б) дослідженням ймовірності q . Зробимо відповідно обидва аналізи.

(А). У практиці страхової діяльності розмір страхового відшкодування може суттєво коливатися навіть у випадку однотипного портфелю договорів. Окрім того, величина S_B може бути не зазначена у договорі страхування. Тому для збільшення фінансової стійкості (і спрощення методики оцінки платоспроможності) в останній формулі замінімо величину S_B на більшу величину S . Отримаємо:

$$K_{\min} \geq S (N \cdot q + 5 \cdot \sqrt{N \cdot p \cdot q}) , \quad (3)$$

де $M = N \cdot q$ за відомою статистикою великої кількості договорів.

Вираз (3) визначає мінімально припустимий статутний фонд, при якому мала страхова компанія може відповідати за прийняті на себе зобов'язання.

(Б). Дослідження залежності графіка функції $y=M+5 \cdot \sqrt{N \cdot p \cdot q}$ від величини q показує, що дана залежність може бути як монотонно зростаючою, так і немонотонною. Аналіз наявності екстремумів дає два результати, які існують у межах $0.5 < q < 1$, з яких розумним є тільки один:

$$q_1 = 0.5 + 5 / (2 \sqrt{100 + 4N}) .$$

При $N=0$ одержуємо $q_1=0.75$, при $N>0$ відповідно $q_1<0.75$, при $N \rightarrow \infty$ $q_1=0.5$. Тому максимум функції у по перемінної q є визначений в інтервалі $0.5 < q_1 < 0.75$. Ми одержали, що

$$\max \min K = \max K_{\min} = S \left(q_1 N + 5 \cdot \sqrt{N \cdot (1 - q_1) \cdot q_1} \right) .$$

Ця формула показує умову платоспроможності в критичній ситуації, коли імовірність страхового випадку знаходиться в межах $0.5 < q < 1$. Помітимо, що ця умова є більш строгою, ніж відповідна умова за формулою (3), тому що являє собою максимальне значення, визначене формулою (3).

У випадку, якщо ймовірність страхової події знаходиться в межах $0 < q < 0,5$ графік функції $y=M+5 \cdot \sqrt{N \cdot p \cdot q}$ не має максимуму на цьому інтервалі, тому умова платоспроможності залишається незмінною (3).

Якщо страхування планується вести з різних видів страхування, то умова платоспроможності малої страхової компанії матиме вигляд:

$$\max \min K = \sum_i S_i \left(q_{1,i} N_i + 5 \sqrt{N_i (1 - q_{1,i}) q_{1,i}} \right) . \quad (4)$$

Тут додавання відбувається за всіма договорами, де індексом i позначені однотипні договори: S_i - страхова сума за i - тими договорами, N_i - число однотипних (i - тих) договорів,

$$q_{1,i} = \begin{cases} 0.5 + 5 / (2 \sqrt{100 + 4N_i}) ; & \text{для } 0,5 < q_i < 1 \\ q_i ; & \text{для } 0 < q_i < 0,5 \end{cases} \quad \text{- імовірності } i \text{ - ої події.}$$

Для випадку великих N ($N \rightarrow \infty$) умову (4) можна замінити на відповідне:

$$\max \min K = \sum_i S_i \left(q_i N_i + 5 \sqrt{N_i (1 - q_i) q_i} \right) , \quad (5)$$

де імовірності q_i уже визначають не максимуми величини K , а наявні зі статистики дані про страхові випадки. (Важко уявити собі ситуацію, коли компанія уклала величезну кількість договорів не маючи при цьому даних статистики.)

3.2. Мала кількість договорів. Наші припущення щодо часу початку виплати і часу настання страхової події залишаються незмінними ($B_c=0$). У випадку малої кількості договорів $N < 100$, розподіл дискретної випадкової величини M (або B_p) може не бути біноміальним (і в загалі не відповідати жодному з відомих розподілів), що ускладнює задачу визначення мінімальної величини статутного капіталу апіорі. У цьому випадку малої статистики з метою безпеки і платоспроможності рекомендуємо прийняти, що страхова подія може відбуватися в кожному договорі ($B_{p_{\max}}=N \cdot S$, $q=1$). Тому умова $K_{\min} \geq B_{p_{\max}}$ стане при невеликих N і $q=1$:

$$\max \min K = S \cdot N, \quad (6)$$

де N фактично означає число договорів, з яких ще не отримані внески.

На наш погляд, у випадку малих страхових компаній з невеликим статутним капіталом і малою статистикою формула (6) повинна бути посилена. Отже, у формулі (6) рекомендується за величину N приймати не ті договори, з яких ще не отримані премії, а всі наявні договори в компанії і страхові суми. У такому випадку мала страхова компанія буде платоспроможною для страхувальників завжди. Формула (6) визначає лінійну залежність величини статутного капіталу від числа договорів.

Якщо страхування планується вести з різних видів страхування, то умова платоспроможності (6) переписеться:

$$\max \min K = \sum_i S_i \cdot N_i. \quad (7)$$

Розглянемо, наприклад, у випадку (6) динаміку мінімального розміру статутного фонду в залежності від кількості договорів (далі будемо писати $K=K(N)$ замість $\max \min K$ для простоти запису). Якщо $N=1$, тоді приймаємо $q=1$, і статутний капітал повинний бути не менший $K(1)=S$. Якщо $N=10$, тоді знову $q=1$, і статутний капітал повинний бути не менший $K(10)=10 \cdot S$.

Якщо з загального числа укладених договорів $N=N_0+N_2$ є N_2 договорів із вже отриманими внесками і N_0 - із ще не одержаними внесками, то умова платоспроможності для малої страхової компанії запишеться: $K(N)=N \cdot S$. Якщо, наприклад, $S=20000$ грн., $N=30$, то $K(30)=600$ тис. грн.

Можна інтерпретувати і обернену задачу для малої страхової компанії - знаючи статутний капітал, визначити максимальну кількість можливих договорів N_{\max} . Наприклад, маючи статутний капітал 3 млн. грн. при прийнятій величині $S=20000$ грн., не рекомендується перевищувати відповідне число договорів $N_{\max}=K/S=3 \text{ млн.грн.}/20 \text{ тис.грн.}=150$ штук.

На наш погляд, останній висновок може бути застосований також для великих страхових компаній, у яких відповідно до закону статутний капітал повинний бути 1 млн. євро і більше. Число договорів, (з яких ще не зроблені внески) не повинні перевищувати $N_{\max} = 1 \text{ млн. євро} / \sum_i S_i$ (або $N_{\max} = \text{Статутний Капітал} / \sum_i S_i$). Особливо це важливо для випадку портфеля однотипних договорів, які укладені одночасно на одній і тій же території.

3.3. Спрощена модель державного регулювання платоспроможності малих компаній.

Повернемось знову до нашої пропозиції про динамічно змінний розмір мінімального статутного капіталу страховика. Як було вже показано (4-7), у випадку малих страхових компаній ця величина залежатиме від кількості договорів і формально може починатися майже з нуля. Однак, на нашу думку, навіть у випадку МСК потрібна мінімальна динамічно визначена межа, яка повинна бути (не однакова для всіх, а) розрахована із очікуваного виду страхової діяльності, тобто пропорційно до прийнятого ризику.

Дослідимо таку пропозицію на прикладі спрощеної моделі для ризикових видів страхування, крім страхування на випадок смерті. В законі перелічено 12 видів обов'язкового страхування та 33 види добровільного страхування. Поділимо добровільне страхування, а саме, страхування інше, ніж страхування життя, на 4 основних види діяльності і зазначимо значення відношення S_B/S . Це значення рекомендується не зменшувати нижче ніж граничне відношення S_B/S під час під час визначення тарифу і укладання нових договорів страхування³:

1. Особисте страхування (та від нещасних випадків, хвороби у медичному страхуванні) - граничне відношення $S_B/S=0,4$.
2. Страхування майна (громадян, виробничих підприємств, багажу, вантажу); страхування засобів наземного транспорту (як громадян, так і юридичних осіб) - граничне відношення $S_B/S=0,5$.

³ Гинзбург А. И. Страхование (Серия “Краткий курс”): Учебное пособие. – СПб: Питер. – ил. - 2002. –с. 37.

3. Страхування засобів повітряного і морського транспорту - граничне відношення $S_B/S=0,6$.
4. Страхування відповідальності (автовласників і т. ін.) та ризиків (страхування підприємницької діяльності, фінансових ризиків, інвестицій, кредитів, судових витрат) - граничне відношення $S_B/S=0,7$.

Відмітимо знову, що ймовірності страхових випадків для малої страхової компанії (яка хоче отримати ліцензію і не має жодного договору страхування) будемо вважати 100%, тобто $q=1$. Така жорстка умова дозволяє малої компанії бути завжди платоспроможною за будь-яких критичних умов, у разі впливу несприятливих факторів.

Позначимо бажане граничне відношення: $S_B/S=Z$. Тоді згідно з нашим переліком видів діяльності отримаємо: $Z_1=0,4$; $Z_2=0,5$; $Z_3=0,6$; $Z_4=0,7$. Відповідно до бажаного значення Z (тобто величини ризику) можна ввести пропорційний розмір мінімального статутного капіталу. Позначимо за X кількість грошей (у євро відповідно до закону), яка припадає на одиницю Z . Тоді величина $K_1=Z_1 \cdot X=0,4 \cdot X$ – буде розміром мінімального статутного фонду для страховика, який буде здійснювати лише один вид страхування, а саме, особисте страхування. Аналогічно отримаємо, що $K_i=Z_i \cdot X$ – є мінімальний статутний фонд страховика, який здійснюватиме лише i – й вид діяльності (i приймає значення від 1 до 4). Якщо страховик отримав ліцензію на всі види страхування, тоді його мінімальний статутний фонд повинен складати 1 млн. євро згідно з існуючим законом. Тобто $K_1+K_2+K_3+K_4=1$ млн. євро. Звідси знаходимо $X=454545$ євро. Тому $K_1=181820$ євро, $K_2=227270$ євро; $K_3=272730$ євро, $K_4=318180$ євро. Страховик, який здійснює другий і четвертий вид діяльності, у нашому переліку повинен мати статутний капітал не менше ніж $K_2+K_4=545451$ євро для початку своєї діяльності (отримання ліцензії).

Припустимо, що мала страхова компанія отримала ліцензію на перший вид діяльності (особисте страхування) і почала працювати. Далі мінімальний статутний капітал буде визначатися порівнянням початкового значення $K_1=181820$ євро із відповідним значенням згідно з формулою (7) для малої кількості договорів і формулою (4) або (5) для великої кількості договорів. З цих значень правильним з точки зору умови платоспроможності треба вважати більше. Мала компанія може не змінювати статутний капітал і бути платоспроможною, якщо кількість договорів страхування буде невелика (тобто значення мінімального статутного капіталу за формулами (4-7) буде завжди менше за той, що потрібний для отримання ліцензії). З іншого боку, як тільки кількість договорів збільшиться за межу N_{\max} , яка відповідатиме початковому значенню статутного капіталу, мала страхова компанія повинна буде збільшити свій статутний капітал.

4. ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Десятилітні намагання України створити страховий ринок і інтегруватися у світове страхове співтовариство переконують у доцільності мати власну стратегію щодо страховиків. З цих позицій у роботі запропоновано новий принцип визначення розміру мінімального статутного фонду – пропорційно до ризику, кількості договорів, виду діяльності. Така пропозиція потребує подальшого аналізу з метою удосконалення страхового законодавства України, яке б задовольняло страховиків і страхувальників.

Продемонстрована принципова можливість існування малої страхової компанії, яка гарантує прийняті на себе зобов'язання. Визначено необхідні умови фінансової надійності малих страхових компаній. Запропонована нова методика контролю за діяльністю малих страхових компаній. Така методика є простою і може бути використана у вже наявних методиках державного страхового нагляду.

Рекомендовано у випадку великої страхової компанії обмежувати кількість договорів (за якими ще несплачені премії) відповідно до розміру статутного капіталу.

Наступною задачею аналізу буде визначення не мінімального статутного капіталу, а оптимального, коли в страхової компанії значення таких показників фінансової діяльності як рентабельність, ліквідність, прибутковість максимальні.